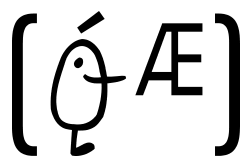

Material docent

Pràctiques escolars en l'Educació Infantil II

Grau en Mestre/Mestra en Educació Infantil

Grup: Estudiants de Pascual D. Diago

Pascual D. Diago Nebot

Departament de Didàctica de la Matemàtica

Curs 2024/2025

VNIVERSITAT
DE VALÈNCIA

Material docent de l'assignatura

Pràctiques escolars en l'Educació Infantil II

Estudiants de Pascual D. Diago

Codi 33641

Curs 2024/2025

v20250610

La reproducció total o parcial d'aquest material necessita l'autorització escrita de l'autor.

Pascual D. Diago
Departament de Didàctica de la Matemàtica
Universitat de València
Pascual.Diago@uv.es
www.uv.es/Pascual.Diago

Aquest manual ha sigut editat amb el sistema de composició tipogràfica L^AT_EX (podeu obtindre més informació a <https://www.latex-project.org/>).

Índex

1	Organització de l'assignatura	1
1.1	Continguts de l'assignatura	3
1.2	Planificació de l'assignatura	3
1.2.1	Temporització general	3
1.2.2	Cronograma específic per a aquest grup de Pràctiques Escolars II	6
1.3	Metodologia	6
1.4	Avaluació	7
1.4.1	Requisits imprescindibles per a aprovar l'assignatura	8
1.4.2	Instruments i percentatges d'avaluació per a l'assignatura	8
1.4.3	Rúbriques d'avaluació	9
2	Tasques opcionals de l'assignatura	11
2.1	L'escola com a context d'ensenyament	12
2.2	Anàlisi dels alumnes com a subjectes d'aprenentatge	12
2.2.1	Detecció de problemes cognitius-emocionals	12
2.2.2	La fatiga de l'alumne	15
2.3	Anàlisi de la professió docent	16
2.3.1	El control de les conductes disruptives	16
2.3.2	La metodologia	17
3	L'informe de pràctiques	21
3.1	Requisits formals de l'informe de <i>Pràctiques escolars en l'Educació Infantil II</i>	21
3.2	Suggeriments del tutor o la tutora a l'hora d'estructurar l'informe	22
3.3	Avaluació de l'informe de pràctiques	22
	Referències	25

Organització de l'assignatura

L'assignatura *Pràctiques escolars en l'Educació Infantil II*, del Grau de Mestre/Mestra en Educació Infantil per la Universitat de València, amb codi 33641 de 16,5 crèdits ECTS, i que es cursa durant el tercer any del grau, té com a finalitat principal l'**observació de la professió de mestre o mestra**. Aquest objectiu es complementa amb els objectius principals següents de la resta d'assignatures que conformen el mòdul *Practicum*:

- **Pràctiques I:** l'observació i l'anàlisi de les característiques d'un centre escolar en conjunt
- **Pràctiques III:** l'anàlisi del procés d'ensenyament i aprenentatge a partir del disseny i la intervenció
- **TFG:** la integració de continguts i competències associades al grau a través d'una investigació, estudi o projecte

Així, les quatre assignatures que integren el mòdul de *Practicum* constitueixen un itinerari formatiu coherent i progressiu que articula el desenvolupament de la identitat docent de l'estudiantat del Grau en Mestre/a d'Educació Infantil. Aquest conjunt d'assignatures no només garanteix una immersió real i progressiva en els contextos escolars, sinó que també permet vincular la teoria apresada a l'aula universitària amb la pràctica educativa, per afavorir així un procés reflexiu i crític sobre la professió.

D'acord amb l'objectiu de l'assignatura, en línia amb les competències que es troben en la guia docent, els resultats d'aprenentatge esperats de l'assignatura són:

Resultats d'aprenentatge

- Ser conscients de la complexitat de la pràctica educativa i de la importància de l'ús del coneixement científicotècnic per a analitzar i prendre decisions a l'escola.
- Aprofundir en l'anàlisi i l'observació de la pràctica professional mitjançant categories i esquemes propis de la professió docent, amb el suport del tutor o de la tutora.
- Expressar oralment i per escrit el valor educatiu de l'experiència viscuda al centre

escolar.

- Analitzar la realitat educativa a partir de les observacions fetes durant l'estada al centre.
- Desenvolupar actituds, coneixements, estratègies i capacitats per a col·laborar amb membres de la comunitat educativa.
- Relacionar els coneixements teòrics adquirits en les assignatures del grau amb les situacions observades en contextos escolars reals.
- Aplicar mètodes d'anàlisi i d'interpretació de la informació recollida durant l'experiència de pràctiques.

Es recorda que per a poder matricular-se i fer l'estada corresponent en l'assignatura *Pràctiques escolars en l'Educació Infantil II* l'estudiantat ha de complir els requisits següents:

- Haver superat un mínim de **100 crèdits ECTS** del grau.
- Haver aprovat prèviament l'assignatura **Pràctiques Escolars I**
- Presentar el **certificat negatiu d'antecedents per delictes sexuals**, que emet el *Registre Central de Delinqüents Sexuals*, tant a la Universitat com al centre de pràctiques.

En la **primera reunió** de l'assignatura, l'estudiantat rebrà una sèrie de documents essencials per al correcte desenvolupament de l'estada al centre. En concret, s'hi facilitaran:

- Carta per als mentors o les mentores del centre de pràctiques adjudicat
- Document d'avaluació (rúbrica) per als mentors o mentores (disponible a l'Aula Virtual) perquè l'estudiantat la torne al tutor o tutora una vegada acabat el període de pràctiques
- Full de dades per al mentor o mentora (disponible a l'Aula Virtual), que cal tornar omplit degudament en la Tasca 0 de l'Aula Virtual
- És convenient que el primer dia de pràctiques porteu el certificat negatiu de delictes sexuals

A més, des de la Facultat de Magisteri s'envia als centres la informació següent:

- *Reglament de Pràctiques Escolars*
- Rúbrica d'avaluació per als mentors i les mentores
- Certificat negatiu de delictes sexuals de l'alumnat

1.1. Continguts de l'assignatura

La guia docent de l'assignatura estableix, de manera global, els continguts següents que cal abordar mitjançant les activitats proposades pel tutor o la tutora durant l'estada de pràctiques.

Continguts

- Anàlisi de l'escola com a context d'ensenyament
- Anàlisi del context de l'aula com a marc de l'aprenentatge
- L'alumne o l'alumna com a subjecte d'aprenentatge
- La professió docent

Per a poder abastar els continguts anteriors, durant l'estada als centres de pràctiques es proposarà un conjunt d'activitats (opcionals) que, juntament amb l'elaboració de la memòria de pràctiques, permetrà demostrar que s'han assolit els resultats d'aprenentatge esperats.

1.2. Planificació de l'assignatura

1.2.1 Temporització general

La planificació temporal de l'assignatura Pràctiques escolars en l'Educació Infantil IIIa determina el calendari oficial aprovat anualment per la Comissió Acadèmica de Títol (CAT) de la Facultat de Magisteri. Aquest calendari estableix els períodes concrets en què l'estudiantat ha de dur a terme la seua estada als centres educatius, així com les dates corresponents a reunions, seguiments i lliuraments vinculats a l'assignatura. En les pàgines següents s'inclou el calendari aprovat per a aquest curs 2024/2025.

És responsabilitat de l'estudiantat conèixer i respectar aquest calendari, que es publica en el portal oficial de la Facultat al començament de cada curs acadèmic.

Calendari de *Pràctiques escolars en l'Educació Infantil II* per al curs 2024/2025

Pràctiques escolars II

Calendari del curs 2024-2025

(Aprovat per la CAT el 3 de juny de 2024)

Període d'estada als Centres: del 12 de novembre de 2024 al 17 gener de 2025

Del 9 al 13 de setembre de 2024	Sol·licitud d'estada no ordinària ^{1/2}
Del 16 al 20 de setembre de 2024	Sol·licitud d'exempció de l'estada al centre de pràctiques ¹
A partir del 23 de setembre de 2024	Consulta de cita per a l'elecció de centre a la Secretaria Virtual
1 i 2 d'octubre de 2024	Elecció de centre
3 i 4 d'octubre de 2024	Sol·licitud de canvi de centre de pràctiques
Del 11 d'octubre de 2024 al 9 de gener de 2025	Sol·licitud d'estada no ordinària per causa sobrevinguda ^{1/2}
Del 16 de setembre fins el 11 d'octubre de 2024	Lliurament, pel PORTAL DE SERVEIS, del certificat negatiu d'antecedents por delictes sexuals emés pel Registro Central de Delincuentes Sexuales
Del 28 d'octubre al 8 de novembre de 2024	Reunió prèvia amb el tutor o la tutora ³ . Recordar que les dates d'exàmens són 6, 8 i 11 de novembre
12 de novembre de 2024	Comença l'estada als Centres¹
Del 12 de novembre fins el 13 de desembre de 2024	Lliurament, pel PORTAL DE SERVEIS, del certificat negatiu d'antecedents por delictes sexuals emés pel Registro Central de Delincuentes Sexuales de l'estudiantat a qui s'ha concedit fer les PII en segon quadrimestre
Setmana del 9 al 13 de desembre de 2024 ⁵	<i>Tema: sobre la vida de l'escola i sobre ser alumnes</i> Reunió amb el tutor o la tutora ³
17 de gener de 2025	Acaba el període d'estada als Centres
Del 16 al 24 de gener de 2025 ⁵	<i>Tema: sobre ser mestre o mestra i avaluació del període de Pràctiques</i> Reunió amb el tutor o la tutora ³
Fins el 7 de març de 2025	Lliurament de l'Informe de pràctiques II ⁵
Del 3 de febrer al 28 de març de 2025	Estada als centres de l'estudiantat a qui s'ha concedit fer les PII en segon quadrimestre ⁴
21 de març de 2025	Activació de l'acta de la 1 ^a convocatòria per a l'alumnat que ha fet les pràctiques al període ordinari (coincidint amb la "data d'examen")
8 d'abril de 2025	Últim dia per omplir l'acta de la 1 ^a convocatòria per a l'alumnat que ha fet les pràctiques al període ordinari i proposar MH ⁶
Fins el 11 de abril de 2025	Lliurament de l'Informe de pràctiques II de l'estudiantat a qui s'ha concedit fer les PII en segon quadrimestre ⁶
25 de abril de 2025	Activació de l'acta per a l'alumnat que ha fet les pràctiques al segon quadrimestre (coincidint amb la "data d'examen")
13 de maig de 2025	Últim dia per omplir l'acta per a l'alumnat que ha fet les pràctiques al segon quadrimestre i proposar MH ⁶
13 de juny de 2025	Última data per a lliurar l'Informe de pràctiques II ⁵ (2 ^a convocatòria)
27 de juny de 2025	Activació de l'acta de la 2 ^a convocatòria ⁷ per a l'alumnat que ha fet les pràctiques al període ordinari (coincidint amb la "data d'examen")
15 juliol de 2025	Últim dia per omplir l'acta de la 2 ^a convocatòria ⁷ per a l'alumnat que ha fet les pràctiques al període ordinari i proposar MH ⁶

Calendari de *Pràctiques escolars en l'Educació Infantil II* per al curs 2024/2025

¹L'horari d'estada als Centres correspon a l'horari dels i de les mestres de l'escola, no a l'horari de l'alumnat. Cal recordar que, sempre que estiga convenientment justificat per l'estudiantat i siga acceptat pel CEIP i la Facultat, és possible ampliar el període de pràctiques no més d'un 20%, a fi de compensar eventuais faltes d'assistència. Cal, però, realitzar totes les hores corresponents. En el cas que l'estudiantat tinga concedit canvi de dates en l'estada al Centre, recordeu que l'alumnat haurà de lliurar a la Unitat de Pràctiques el document justificatiu que indique que el centre i el tutor o la tutora han arribat a un acord. El tutor o la tutora de Magisteri, per tant, una vegada informat que l'estudiantat té concedida l'ampliació, ha de posar-se en contacte amb el centre per tal de consensuar les dates efectives.

²Els models de sol·licitud es troben al web de Magisteri (en la pestanya Terminis dins l'apartat Pràcticum i TFG).

³El dia i l'hora de la reunió prèvia la decideix el tutor o la tutora.

⁴Cal recordar que s'ha de lliurar a la Unitat de Pràctiques el document "Comunicació de dates acordades". L'últim dia per a lliurar l'*Informe de pràctiques II* serà el 11 d'abril. L'horari d'estada als Centres correspon a l'horari dels i de les mestres de l'escola, no a l'horari de l'alumnat.

⁵El tutor o la tutora que ho estime oportú pot demanar al seu estudiantat que lliure un esborrany de l'*Informe de pràctiques* abans d'aquesta data.

⁶Per a les propostes de Matricules d'Honor, mireu el *Reglament de Pràctiques escolars dels Graus de Mestre/a de la Universitat de València*. Cal presentar les propostes de MH abans del termini per a tancar l'acta. La Comissió de Pràctiques indicarà el tutor o la tutora si ha de fer diligència en l'acta.

⁷Com es pot llegir a la Guia Docent corresponent, si la qualificació de suspens està relacionada amb l'estada al centre de pràctiques, en la segona convocatòria la qualificació serà de No Presentat.

1.2.2 Cronograma específic per a aquest grup de Pràctiques Escolars II

En la taula 1.1 es mostren les dates importants per al desenvolupament de l'assignatura en el nostre grup.

Taula 1.1

Cronograma de l'assignatura Pràctiques escolars en l'Educació Infantil II (curs 2024/2025)

Reunió prèvia amb el tutor o la tutora	12 de novembre de 2024	En línia
Inici de l'estada al centre	18 de novembre de 2024	–
Reunió 1	9 de desembre de 2024	9.30 h (despatx D3.15)
Fi de l'estada al centre	17 de gener de 2025	–
Reunió 2	21 de gener de 2025	10.30 h (despatx D3.15)
Lliurament informe (1 ^a convocatòria)	Abans del 7 de març de 2025	–
Lliurament informe (2 ^a convocatòria)	Abans del 13 de juny de 2025	–

1.3. Metodologia

Segons la guia docent de l'assignatura *Pràctiques escolars en l'Educació Infantil II*, la metodologia es fonamenta en una aproximació activa, experiencial i reflexiva, centrada en la implicació directa de l'estudiantat en el context real del centre educatiu. Aquesta metodologia té com a objectiu fonamental consolidar la identitat docent mitjançant la vivència real de la professió, la reflexió pedagògica i la transferència del coneixement teòric a la pràctica educativa. En concret, la metodologia usada es vertebrada en tres nivells d'actuació:

1. **Activitats presencials al centre de pràctiques.** L'estada als centres escolars constitueix un 60% del volum total de treball. L'estudiantat ha de participar activament en les activitats del centre assignat i integrar-se a l'aula, col·laborar amb l'equip docent i prendre part en reunions, projectes d'innovació i activitats complementàries o extraescolars. Aquesta immersió directa afavoreix la comprensió profunda del funcionament escolar i de les dinàmiques d'aula.

L'**horari d'estada als centres** durant la realització de les pràctiques escolars serà el del centre educatiu assignat (amb jornada contínua o partida), tot i que pot haver-hi altres horaris segons el funcionament específic del centre. L'estudiantat **només podrà absentar-se d'aquest horari per a assistir a les reunions de seguiment** organitzades en la Facultat, que són de **caràcter obligatori**. L'assistència al centre és **obligatòria** durant totes les hores del període que comprèn l'estada; és a dir, un total de 37 dies, equivalents a 222 hores en el cas de *Pràctiques escolars en l'Educació Infantil II*.

Qualsevol estudiant que no puga assistir a l'horari establert ha de sol·licitar formalment una modificació horària a la Unitat de Pràctiques (tal com s'indica en l'apartat corresponent del reglament). Es permet un màxim d'absències justificades –sense comptar les reunions amb el tutor o la tutora de la Facultat–, que és d'1 dia en *Pràctiques escolars I*, 2 dies en *Pràctiques escolars II* i 3 dies en *Pràctiques escolars III*.

Són requisits **imprescindibles** per a aprovar l'assignatura:

- L'assistència i la puntualitat al centre.
- El comportament i l'actitud professional en pràctiques.

2. **Activitats presencials a la Universitat** (5% del volum total de treball): inclou les tutories periòdiques, individuals o col·lectives, que tenen com a finalitat assessorar l'estudiantat i fer seguiment de la seua experiència al centre. Aquest espai també serveix per a compartir reflexions i establir vincles entre teoria i pràctica. En concret, per a l'assignatura de *Pràctiques escolars en l'Educació Infantil II*, es proposen dues reunions **obligatòries**, a les qual l'alumnat de pràctiques ha d'acudir.

L'assistència a les reunions és requisit indispensable per a poder superar l'assignatura.

3. **Activitats no presencials** (35% del volum total de treball): l'estudiantat ha de dur a terme tasques d'estudi i treball autònom, com ara la cerca d'informació, l'anàlisi crítica de situacions observades, la preparació d'intervencions docents i l'elaboració de l'informe final. Aquest treball s'emmarca dins del model del docent com a investigador o investigadora a l'aula, per promoure així una actitud analítica, planificadora i professional.

En aquesta assignatura es proposen les activitats no presencials següents (descrites més avall):

- Informe de pràctiques
- Tasques opcionals per a la realització de l'informe

1.4. Avaluació

L'avaluació de l'assignatura s'ha de fer d'acord amb les directrius de la guia docent de l'assignatura de *Pràctiques escolars en l'Educació Infantil II*. Com s'indica, aquesta avaluació recau principalment en el tutor o la tutora de la Facultat, que valorarà de manera global el progrés de l'estudiantat a partir de diversos instruments. La qualificació final derivarà dels criteris publicats en les rúbriques d'avaluació corresponents, disponibles a l'Aula Virtual.

Si qualsevol dels criteris esmentats com a **requisit** es considera que no s'ha assolit, l'estudiant no podrà superar l'assignatura de *Pràctiques escolars en l'Educació Infantil II* i la qualificació serà **suspens**. D'altra banda, el simple l'assoliment dels requisits no significa obtenir una bona qualificació.

1.4.1 Requisits imprescindibles per a aprovar l'assignatura

Els requisits per a aprovar l'assignatura *Pràctiques escolars en l'Educació Infantil II* són:

- Assistència a reunions o seminaris sobre pràctiques.
- Assistència i puntualitat en pràctiques d'acord amb el calendari oficial.
- Comportament i actitud professionals en pràctiques
- Lliurament de la documentació sol·licitada dins del termini i en la forma escaient: presentació, adequació i estructura.
- Capacitat de descripció i exposició oral i escrita.

1.4.2 Instruments i percentages d'avaluació per a l'assignatura

En la rúbrica d'avaluació publicada a l'Aula Virtual es poden consultar els criteris d'avaluació concrets, organitzats en quatre instruments d'avaluació diferenciats atenent el tipus de activitat (de les descrites en la secció 1.3):

1. Avaluació del mentor o mentora del centre escolar de pràctiques, on es fa referència als blocs de la rúbrica d'avaluació facilitada al centre de pràctiques (**20%** de la nota final de l'assignatura).
2. Avaluació de l'Informe de pràctiques escolars II (entre el **50%** i el **75%** de la nota final de l'assignatura, depenent de si es fan o no les tasques opcionals).
3. Assistència i participació activa en les reunions i els seminaris programats en la Facultat (**5%** de la nota final de l'assignatura).
4. Tasques **opcionals** (**25%** de la nota final de l'assignatura. En cas de fer-les, el percentatge de l'Informe de pràctiques serà del **50%**).

En tots els casos, per a aprovar l'assignatura, és imprescindible haver superat **tots** els elements d'avaluació.

El **plagi** o l'**ús indegut d'eines d'intel·ligència artificial** en l'informe o en les tasques comporta la qualificació de zero i pot implicar un expedient acadèmic, segons el Reglament d'avaluació de la Universitat de València.

Així, en aquest grup es pot optar per dos models d'avaluació segons si es fan les activitats opcionals proposades (vegeu la taula 1.2) o no es fan (vegeu la taula 1.3). Fixeu-vos que aquestes activitats no són obligatòries, tot i que una part de la nota de l'assignatura s'obté d'aquestes tasques (25%). De fet, si no es volen fer, aquest percentatge va a parar a l'Informe de pràctiques (que passa d'un 50% a un 75%).

Avaluació amb tasques opcionals

Taula 1.2

Ponderació dels elements d'avaluació de l'assignatura Pràctiques escolars en l'Educació Infantil II

Instrument d'avaluació	Ponderació
Informe de pràctiques	50%
Tasques programades pel tutor o tutora de la Facultat *	25%
Avaluació del mentor o la mentora del centre	20%
Assistència a les reunions a la Facultat	5%

Nota. Caldrà completar les tasques dins de les dates de lliurament que s'estableixen a l'Aula Virtual.

Avaluació sense tasques opcionals

Taula 1.3

Ponderació dels elements d'avaluació de l'assignatura Pràctiques escolars en l'Educació Infantil II sense les tasques opcionals

Instrument d'avaluació	Ponderació
Informe de pràctiques	75%
Avaluació del mentor o la mentora del centre	20%
Assistència a les reunions a la Facultat	5%

1.4.3 Rúbriques d'avaluació

És imprescindible que l'alumnat sàpia que l'avaluació de l'assignatura *Pràctiques escolars en l'Educació Infantil II* es fa d'acord amb les rúbriques oficials que hi ha publicades a la web del *Pràcticum* de la Facultat de Magisteri. Aquestes rúbriques garanteixen la transparència i l'homogeneïtat del procés avaluat, tant pel que fa a la valoració de la tasca desenvolupada als centres educatius com a la supervisió universitària. En concret, s'hi utilitzen dos tipus d'informes d'avaluació:

- La rúbrica que han d'omplir els mentors i les mentores dels centres escolars
- La rúbrica que han d'omplir els tutors i les tutores de la Facultat, que fa referència al compliment dels criteris corresponents a l'Informe de pràctiques.

Els dos documents contenen indicadors específics sobre les competències professionals i les actituds observades al llarg de l'estada i són fonamentals per a determinar la qualificació final de l'assignatura.

Recordeu que és la vostra responsabilitat demanar que els mentors i les mentores us lliuren el document amb la rúbrica d'avaluació del període l'últim dia de pràctiques (dins d'un sobre tancat si és necessari).

2

Tasques opcionals de l'assignatura

Les tasques opcionals que es proposen en el marc de l'assignatura *Pràctiques escolars en l'Educació Infantil II* estan plenament alineades amb els continguts que estableix la guia docent. Aquestes activitats complementàries estan dissenyades per tal d'organitzar l'observació de l'estudiantat durant el període de pràctiques. La seua finalitat és reforçar els aprenentatges derivats de l'estada al centre educatiu i afavorir una comprensió més profunda dels processos escolars i de la pràctica docent.

La realització d'aquestes tasques, tot i no ser obligatòria, pot contribuir significativament al desenvolupament professional de l'estudiantat i a la seua avaluació en l'informe final de l'estada de pràctiques.

Recalquem el caràcter **optatiu** de les tasques plantejades, però posant atenció al model d'avaluació vinculat.

Igualment, recalquem que aquestes tasques tenen el propòsit d'orientar l'atenció de l'estudiantat durant el període de pràctiques. En cas de no seguir aquestes tasques, és recomanable utilitzar **ferramentes d'observació** en la memòria de pràctiques per a obtenir una qualificació notable.

Cal que cada activitat es lliure dins del **període establert a l'Aula Virtual**.

Tasca 0: Dades del mentor o mentora

Pugeu el full de dades del vostre mentor o mentora del centre a la tasca corresponent de l'Aula Virtual.

2.1. L'escola com a context d'ensenyament

Tasca 1: Els llibres de text

- **Durada:** 1 sessió on s'use el llibre de text.
- **Desenvolupament:** En el diari *Levante* (15/06/2017) s'indicava: «El resto de alumnos está obligado a entregar los libros en buen estado para su uso. Para ello, tenían que haber protegido sus tapas con forros, no subrayar con bolígrafos ni rotuladores sus páginas, ya que esto sólo se permite con lápiz "suave y fácil de eliminar". Además no deben haber escrito en ellos y los ejercicios estaban obligados a hacerlos en la libreta^a». Deixant de banda la veracitat de la notícia, de quina manera influeixen les condicions de XarxaLlibres en l'ús dels llibres de text dins de l'aula? Podeu observar si en fan un ús diferent els alumnes que pertanyen a l'aula de llibres i els que no. En el cas que tots estiguen integrats en XarxaLlibres, podeu preguntar al mentor o la mentora sobre les diferències en la gestió d'aula que ha observat amb aquest canvi.

^a<http://www.levante-emv.com/comunitat-valenciana/2017/06/15/xarxallibres-exige-devolver-libros/1580619.html>

Tasca 2: El paper de la tecnologia a l'aula

- **Durada:** Teòrica a casa després d'observació a l'aula.
- **Desenvolupament:** Es fomenta l'ús de tauletes, ordinadors o altres dispositius? Quines dificultats plantegen en les infraestructures del centre? Quins problemes d'actitud introdueix?

2.2. Anàlisi dels alumnes com a subjectes d'aprenentatge

2.2.1 Detecció de problemes cognitius-emocionals

La capacitat del alumnat per a aprendre pot estar condicionada per problemes cognitius i/o emocionals. En les pràctiques, és possible que ens trobem amb alumnes amb un diagnòstic o d'altres amb característiques rellevants que poden suggerir la presència d'algun problema. La detecció inicial d'aquests problemes és una de les tasques de la mestra o el mestre. No obstant això, un diagnòstic complet exigeix la participació d'altres membres de la comunitat educativa, i, evidentment, d'especialistes.

De fet, la identificació d'aquestes situacions no es fa des de la sospita o des de la «sensació de». Cal utilitzar eines. Com a part de les pràctiques, podeu fer servir eines d'observació. Les eines que oferim no són necessàriament actuals per a afavorir que busqueu una informació similar més actualitzada en fonts fiables.

- L'observació s'ha de centrar en la dificultat per a observar les deficiències individuals dels estudiants en una situació d'aula i **no a fer diagnòstics**.
- Esteu en pràctiques. Dins del centre hi ha professionals amb formació suficient per a identificar els problemes. Per favor, no heu d'intervenir en la marxa habitual de l'aula ni influir-hi.
- Feu ús de les eines, però recordeu que les anotacions les heu de fer a casa. No heu d'usar els noms reals dels estudiants en cap cas.

Tasca 3: Observació de problemes cognitius-emocionals

- **Durada:** 1 sessió en 2 períodes de 30 minuts.
- **Desenvolupament:** La idea és que observeu algun estudiant amb diagnòstic de TDH o algun estudiant que tinga un comportament que podria suggerir dificultats semblants. Partirem d'informació antiga que podem trobar en [Abikoff, Gittelman-Klein, i Klein \(1977\)](#). Trieu dues o tres categories per observar i anoteu les vegades que es dona cada ítem dels que has seleccionat. Reflexioneu sobre la compatibilitat de les eines usades amb la tasca habitual de docent. Com es podrien millorar? Quines dificultats heu tingut per a dur a terme l'observació?

Tasca 4: Instruments de recollida de dades

- **Durada:** 1 sessió en 2 períodes de 30 minuts.
- **Desenvolupament:** En la figura 2.1 es mostra una taula, extreta de [Capdevila-Brophy, Artigas-Pallarés, i Obiols-Llandrich \(2006, p. 128\)](#), que ofereix criteris per a distingir entre desatenció, impulsivitat i hiperactivitat.
 1. Observeu algun estudiant amb diagnòstic de TDH o algun estudiant que tinga un comportament que podria suggerir dificultats semblants i identifiquen la categoria on encaixa.
 2. Reflexioneu sobre la compatibilitat de les eines usades amb la tasca habitual de docent. Com es podrien millorar?

Tabla 1. Criterios diagnósticos actuales del trastorno de déficit de atención/hiperactividad (DSM-IV-TR) [5] y el trastorno hiperactivo (CIE-10) [5].

Desatención (D)	Impulsividad (I)	Hiperactividad (H)
1. A menudo no muestra atención suficiente a los detalles y comete errores por descuido en las tareas escolares, en el trabajo o en otras actividades	1. A menudo precipita respuestas antes de haberse completado las preguntas	1. A menudo mueve en exceso manos o pies, o se remueve en su asiento
2. A menudo tiene dificultades para mantener la atención en tareas o en actividades lúdicas	2. A menudo tiene dificultades para guardar turno	2. A menudo abandona su asiento en la clase o en otras situaciones en que se espera que permanezca sentado
3. A menudo parece no escuchar cuando se le habla directamente	3. A menudo interrumpe o se inmiscuye en las actividades de otros (p. ej., se entromete en conversaciones o juegos)	3. A menudo corre o salta excesivamente en situaciones en que es inapropiado hacerlo (en adolescentes o adultos puede limitarse a sentimientos subjetivos de inquietud)
4. A menudo no sigue instrucciones y no finaliza tareas escolares, encargos u obligaciones en el centro de trabajo (no se debe a comportamiento negativista o a incapacidad para comprender instrucciones)	4. A menudo habla en exceso (CIE)	4. A menudo habla en exceso (DSM)
5. A menudo tiene dificultades para organizar tareas y actividades		5. A menudo tiene dificultades para jugar o dedicarse tranquilamente a actividades de ocio
6. A menudo evita, le disgusta o es renuente en cuanto a dedicarse a tareas que requieren un esfuerzo mental sostenido (como trabajos escolares o domésticos)		6. A menudo 'está en marcha' o suele actuar como si tuviera un motor
7. A menudo extravía objetos necesarios para tareas o actividades (por ejemplo, juguetes, ejercicios escolares, lápices, libros o herramientas)		
8. A menudo se distrae con estímulos irrelevantes		
9. A menudo es descuidado en las actividades diarias		

DSM-IV-TR, subtipos: a) Trastorno de déficit de atención/hiperactividad predominantemente desatento: por lo menos seis criterios de desatención en los últimos seis meses; b) Trastorno de déficit de atención/hiperactividad predominantemente hiperactivo/impulsivo: por lo menos seis criterios de hiperactividad o impulsividad (conjuntamente) en los últimos seis meses; c) Trastorno de déficit de atención/hiperactividad combinado: por lo menos seis criterios de desatención o más y seis criterios de hiperactividad o impulsividad (conjuntamente) en los últimos seis meses.
 CIE-10: trastorno hiperactivo: por lo menos seis criterios de desatención + uno de impulsividad + tres de hiperactividad en los últimos seis meses
 Edad de inicio: Algunos síntomas presentes antes de los 7 años.
 Algunas alteraciones provocadas por los síntomas se presentan en dos o más ambientes (en la escuela o trabajo y en casa).
 Deterioro clínicamente significativo de la actividad social y académica o laboral (en adultos).

Figura 2.1. Figura extreta de Capdevila-Brophy i cols. (2006).**Tasca 5: Dislèxia**

- **Durada:** Al llarg de les pràctiques.
- **Desenvolupament:** Busqueu informació sobre com es pot identificar la dislèxia. Amb les eines d'observació que trobeu, identifiqueu patrons de dislèxia fonològica, superficial o profunda en alumnes amb dificultat en la lectura o escriptura.

Per a fer aquesta activitat podeu partir de les idees presentades en [Cuetos i Valle \(1988\)^a](#) que es desenvolupen a continuació. El document és, novament, intencionadament antic. Entre les pàgines 11 i 14 trobareu procediments d'observació. Completeu la informació amb documents més moderns si ho considereu necessari.

Comencemos por considerar los diferentes procedimientos por los que se podría leer. [...] A este modo de lectura, cuya unidad de reconocimiento visual es la palabra entera, se ha llamado lectura léxica o por la ruta visual. El nombre no es arbitrario, sino que, de alguna forma, capta las características de este tipo de lectura. Se llama así porque sólo funcionará con las palabras que el sujeto conoce visualmente, es decir, que forman parte de su vocabulario ortográfico. No se podrán leer por esta ruta las palabras desconocidas ni tampoco las pseudopalabras (secuencias permisibles de letras, dentro del idioma, por ejemplo, "socatuna"). [...] El hecho de que seamos capaces de leer palabras desconocidas y pseudopalabras indica que además de la ruta visual debe

existir algún otro modo posible de lectura. [...] Esto es lo que normalmente se entiende por saber leer y es lo que se conoce en la literatura con el nombre de ruta fonológica o ruta no-léxica.

(Cuetos i Valle, 1988, p. 4-5)

I, a continuació, s'identifiquen les diverses dislèxies com a conseqüència de dificultats en les vies usades en la lectura. En el fragment següent es resumeixen alguns tipus de dislèxia.

De acuerdo con el modelo explicado, si un sujeto tiene deteriorada o deficientemente desarrollada la ruta fonológica puede seguir leyendo palabras familiares a través de la ruta visual, pero será incapaz de leer, o lo hará con dificultad, las palabras desconocidas y las pseudopalabras, y [...] dislexia fonológica.

(Cuetos i Valle, 1988, p. 9)

Si es la ruta visual la que no funciona, y en consecuencia, el sujeto tiene que usar la fonológica [...] Los disléxicos superficiales no tienen dificultades con las palabras regulares, aunque sean desconocidas, ni siquiera con las pseudopalabras, sin embargo, son incapaces de leer correctamente las palabras irregulares

(Cuetos i Valle, 1988, p. 9-10)

Otro tipo de trastorno en el que también parece que se encuentran deterioradas ambas rutas es la dislexia profunda. Los disléxicos profundos son incapaces de leer pseudopalabras, lo cual indica un deterioro de la ruta fonológica, y tienen dificultades para leer ciertas clases de palabras (palabras abstractas, verbos, etc.), lo cual indica un mal funcionamiento de la ruta visual.

(Cuetos i Valle, 1988, p. 10-11)

^aEl document es pot trobar a <http://dialnet.unirioja.es/download/articulo/48313.pdf>

- No és qüestió d'aprendre una classificació de la dislèxia, sinó d'usar la classificació com a eina d'observació en una situació d'aula.
- L'alumne no s'ha de sentir observat. Aprofiteu els moments en què es fan lectures en veu alta o centreu-vos en les produccions escrites. **La vostra missió no és diagnosticar de manera real.** Únicament heu de fer una observació amb eines.
- La presència d'errades típiques de la dislèxia no implica necessàriament dislèxia.

2.2.2 La fatiga de l'alumne

Un factor clarament condicional en l'aprenentatge és la fatiga de l'estudiant. Des del punt de vista de l'organització de l'horari, sembla plausible programar sessions amb baixa demanda

cognitiva a mesura que augmenta la fatiga. De la mateixa manera, el *sentit comú* també ens podria suggerir un increment del nombre de conductes disruptives si l'estudiant té més fatiga.

Tasca 6: La fatiga de l'alumnat

- **Durada:** 1 sessió 30 minuts.
- **Desenvolupament:** Demaneu a l'alumnat (tots o una part) que ordenen les matèries en funció de com d'agradables els resulten.^a Hauríeu de construir una enquesta com la que es mostra en la Taula 2.1, on els alumnes han de marcar una opció. Després, cal codificar les respostes com a 1 (M'agrada POC)-2 (Ni MOLT ni POC)-3 (M'agrada MOLT). Useu la plantilla *exemple_fatiga_horaris.xlsx* per a obtenir la corba de fatigabilitat de cada dia.

^aPodeu preguntar quina matèria els resulta més agradable o quina els exigeix més esforç.

Taula 2.1

Exemple de taula per a mesurar la fatiga

Matèria	M'agrada MOLT	Ni MOLT ni POC	M'agrada POC
Valencià			

2.3. Anàlisi de la professió docent

2.3.1 El control de les conductes disruptives

Tasca 7: El control de les conductes disruptives

- **Durada:** 30 minuts d'una mateixa franja horària cada dia de la setmana.
- **Desenvolupament:** Observeu el nombre de conductes disruptives i en quines actua el mentor o la mentora. Aquesta activitat us permetrà respondre a preguntes com aquestes:
 1. El nombre de conductes disruptives s'incrementa a mesura que avança la setmana (fatiga de l'alumnat)?
 2. La intervenció del mentor o la mentora es manté al llarg de la setmana (fatiga del docent)?

És habitual relacionar les conductes disruptives amb moments concrets de l'horari escolar, com les hores posteriors al pati. En les pràctiques escolars teniu l'oportunitat de comprovar la validesa d'aquestes afirmacions.

Tasca 8: Relació fatiga i conducta disruptiva

- **Durada:** en qualsevol moment
- **Desenvolupament:** Si heu fet les tasques 6 i 7, podeu intentar relacionar les disrupcions amb la fatiga.

2.3.2 La metodologia

Tasca 9: La metodologia usada a l'aula

- **Durada:** Observació a l'aula de diverses sessions.
- **Desenvolupament:** Quan s'utilitzen noves tecnologies, el seu ús es limita a substituir tècniques típiques de llapis i paper? Realment incrementen l'aprenentatge? Busqueu informació i observeu si les limitacions i virtuts d'aquestes eines s'observen en la pràctica.

Tasca 10: Recursos didàctics

- **Durada:** com a mínim 1 dia.
- **Desenvolupament:** La idea és analitzar l'ús dels diferents recursos didàctics que pot utilitzar el docent. L'activitat es recolza en informació que es pot trobar en [Area-Moreira, Hernández-Rivero, i Sosa-Alonso \(2016\)](#). Partirem d'aquesta possible llista de recursos: llibres de text, altres llibres, pissarra, pissarra digital (no com a pantalla del projector), presentacions digitals en pantalla, vídeos i/o àudios, recursos d'internet, ordinadors/tauletes (no com a eina de presentació o per a fer ús internet), material manipulable. Observeu les situacions d'ensenyament-aprenentatge on s'usen els materials i ompliu una fila de la taula cada vegada que s'utilitzen (vegeu la taula 2.2 com a exemple). A partir de les dades recollides, podeu fer una anàlisi sobre el percentatge de l'ús que es fa de cada recurs i quin espai ocupen en la jornada global. Quin és percentatge d'ús tenen al llarg de la jornada?

Taula 2.2

Exemple de taula per a la Tasca 10

Durada	Assignatura	Recurs	Descripció
4 minuts	matemàtiques	pissarra	el docent corregeix deures
6 minuts	ciències naturals	vídeos	el docent projecta un vídeo

Tasca 11: Recursos tecnològics

- **Durada:** 1 dia i reflexió a casa.
- **Desenvolupament:** La idea és analitzar l'ús de les noves tecnologies. En la tau-

la 2.3 se n'ofereix un exemple. Aquesta activitat us permetrà respondre a preguntes com:

1. L'ús de les tecnologies té com a protagonista el docent o l'alumnat?
2. L'ús de les tecnologies es limita a substituir el llapis i paper (p. ex., projecció del llibre de text)?
3. Quin es el percentatge d'ús de les noves tecnologies (p. ex., únicament un 5% de la durada de la sessió de matemàtiques)?

Taula 2.3

Exemple de taula per a analitzar l'ús de les noves tecnologies de la tasca 11

Durada	Assignatura	Recurs tecnològic	Descripció
4 minuts	matemàtiques	calculadora	l'alumnat comprova resultats
1 minut	llengua	ordinador/projector	el docent busca paraula en diccionari

Tasca 12: Recursos tecnològics

- **Durada:** alguns dies en una assignatura.
- **Desenvolupament:** Trieu una de les assignatures en la qual s'utilitzi el llibre del text i feu una observació en diverses classes. La idea és que descriu l'ús que se'n fa a l'aula i el temps que s'hi dedica. Podeu dissenyar una taula com la de les activitats anterior per a fer l'observació. Com a criteri de classificació, cal usar el que proposa [Correa i Area \(1999\)^a](#):
 1. Apoyar la explicación del profesor.
 2. Trabajos y actividades de los alumnos.
 3. Estudio de contenidos por parte de los alumnos.
 4. Motivar, mantener la atención de los alumnos.
 5. Trabajos en equipo por parte de los alumnos.
 6. Presentación de temas nuevos por parte del profesor.
 7. Evaluar lo explicado.

^aNOTA: Les lectures són intencionadament antigues per a motivar la cerca d'informació actualitzada. La intenció de les activitats és organitzar l'observació i donar una descripció coherent en l'informe que en permeta l'anàlisi.

Tasca 13: Entrevistes a docents en actiu

- **Durada:** Entrevistes voluntàries de 2 minuts amb els docents.
- **Desenvolupament:** Plantegeu una enquesta (presencial, vosaltres feu les preguntes, i voluntària) amb els mestres del centre. Les preguntes van dirigides a recollir les seues opinions sobre per què s'utilitza el llibre de text.
IMPORTANT: no heu de preguntar per què ells usen llibres de text, sinó per què s'usen els llibres de text en general. Podeu utilitzar com a possibles respostes

extretes, en part, de [Correa i Area \(1999\)](#) que es mostren en la taula 2.4^a.

^aUna escala Likert és una escala entre «Molt en desacord» i «Completament d'acord».

Taula 2.4

Exemple de taula per a la tasca 13

escala Likert
Manca d'altres mitjans (p. ex., tecnològics).
Escassa motivació del professorat (una opció més còmoda).
Manca de preparació per a usar altres mitjans (p. ex., tecnològics).
Escassa preparació del professorat (oculta mancances).
Pressió social i familiar (expectatives socials).
Els llibres de text són una bona eina.

3

L'informe de pratiques

L'informe de *Pratiques scolaires en l'Educació Infantil II* és un document acadèmic de caràcter personal i reflexiu que recull l'anàlisi crítica de l'estada de l'estudiantat en un centre d'educació infantil durant el període de pràctiques. Aquest informe té com a finalitat evidenciar els aprenentatges adquirits, tant teòrics com pràctics, i establir connexions fonamentades entre les experiències viscudes, els continguts del grau i el desenvolupament de la identitat professional docent.

La seua elaboració requereix capacitat d'observació, síntesi i argumentació, a més d'una presentació formalment i lingüísticament adequada. A més, l'informe constitueix un dels instruments principals d'avaluació de l'assignatura, i ha de seguir els criteris que estableix la Facultat de Magisteri quant a estructura, extensió, format i terminis de lliurament (vegeu la taula 1.1).

3.1. Requisits formals de l'informe de *Pratiques scolaires en l'Educació Infantil II*

Segons ens indiquen els documents d'orientació publicats per la Facultat de Magisteri, l'informe de pràctiques ha de complir els criteris formals següents:

- Ha de tenir un caràcter reflexiu, argumentatiu i personal. **No és un diari de pràctiques.** Ampliem aquesta informació en la secció 3.2).
- Extensió d'entre **15 i 20 pàgines**, excloent-ne la portada, l'índex i els annexos.
- Tot i que se suggereix un títol propi i significatiu, pel que fa a la meua qualificació aquest aspecte no tindrà influència en l'avaluació.
- Se suggereix fer-hi servir la lletra *Times New Roman* de 12 punts i amb un interlineat d'1,5 punts.
- Ha de seguir una estructura organitzada i coherent, amb una narrativa ben connectada.
- Ha d'estar lliure de faltes d'ortografia i errors gramaticals.

- No pot incloure fotografies que permeten identificar l'alumnat, ni dades identificatives del centre o del seu personal.
- El document s'ha de lliurar dins del termini que estableix el calendari oficial de l'assignatura.

3.2. Suggeriments del tutor o la tutora a l'hora d'estructurar l'informe

Segons la guia docent de l'assignatura, la responsabilitat de la correcció de l'informe recau exclusivament sobre el tutor o la tutora de la Facultat. Per aquest motiu, les orientacions que us proporcione s'han d'entendre com a recomanacions rellevants que poden resultar determinants a l'hora d'obtenir una bona qualificació.

En concret, m'agradaria insistir que, en aquesta etapa del *Pràcticum*, no es tracta d'anar al centre per a «ensenyar» –ja que aquesta funció s'assumeix principalment en *Pràctiques III*–, sinó d'observar i analitzar la professió docent amb profunditat.

Així, de cara a l'elaboració de l'informe es demana centrar-se en l'anàlisi crítica dels aspectes observats i evitar la simple descripció o l'expressió d'opinions personals sense fonament. L'informe ha de mostrar que l'estudiantat ha après alguna cosa significativa en relació amb el rol de mestre o mestra, l'ús de les TIC, la dinàmica de l'aula o el funcionament general del centre. A aquest efecte, s'han desenvolupat les tasques descrites en el capítol anterior, que serveixen de guia i/o ajuda a l'hora d'estructurar la memòria final de les pràctiques.

Com a responsable de l'avaluació, us destaque expressament que **no avaluaré les opinions**, sinó la capacitat d'analitzar amb criteri i, amb l'ús d'eines i instruments, algun o alguns aspectes concrets de la fenomenologia de l'aula. A més, us suggerisc una estructura per a l'informe, que constaria dels apartats següents:

1. **Introducció:** tipus de centre (sense anomenar-lo) i entorn sociocultural. Només cal incloure aquells aspectes que després siguin rellevants en l'anàlisi. *Extensió màxima: 1 o 2 pàgines.*
2. **Elements del procés d'ensenyament-aprenentatge:** anàlisi de les observacions relacionades amb les tasques 1 a 6. *Extensió màxima: 8 pàgines.*
3. **Anàlisi del context de l'aula com a marc d'aprenentatge:** reflexions basades en les activitats 7 a 14, centrant-se en la interacció, l'organització, la metodologia i altres aspectes rellevants. *Extensió màxima: 8 pàgines.*
4. **Conclusions:** síntesi dels aprenentatges assolits, reflexió final i possible orientació per a futurs períodes de pràctiques. *Extensió màxima: 2 pàgines.*

3.3. Avaluació de l'informe de pràctiques

L'informe de *Pràctiques escolars en l'Educació Infantil II* és l'element fonamental per a l'avaluació de l'assignatura i té un pes d'entre el 50% i el 75% de la qualificació final (segons el model d'avaluació que es tria). Aquest document l'avaluarà el tutor o la tutora de la Facultat segons els criteris establits en l'apartat anterior.

Per a garantir la transparència i l'objectivitat del procés, la Facultat de Magisteri posa a disposició de l'estudiantat una **rúbrica d'avaluació específica**, publicada a la web del

Pràcticum, on es detallen els criteris i indicadors que es tindran en compte per a la qualificació. És molt recomanable que l'alumnat estiga al corrent del ítems d'avaluació abans de la redacció definitiva de l'infome, per tal de poder abordar tots els elements sol·licitats i integrar-los en la memòria final.

Recordeu que és imprescindible el lliurament dins del termini establert, i qualsevol cas de plagi o ús indegut d'intel·ligència artificial serà sancionat segons el Reglament d'avaluació de la Universitat de València.

Referències

- Abikoff, H., Gittelman-Klein, R., i Klein, D. F. (1977). Validation of a classroom observation code for hyperactive children. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 45(5), 772–783. doi: [10.1037/0022-006X.45.5.772](https://doi.org/10.1037/0022-006X.45.5.772)
- Area-Moreira, M., Hernández-Rivero, V., i Sosa-Alonso, J.-J. (2016). Modelos de integración didáctica de las TIC en el aula. *Comunicar: Revista científica iberoamericana de comunicación y educación*, 47(79 - 87).
- Capdevila-Brophy, C., Artigas-Pallarés, J., i Obiols-Llandrich, J. E. (2006). Tempo cognitivo lento: ¿síntomas del trastorno de déficit de atención/hiperactividad predominantemente desatento o una nueva entidad clínica? *Revista de Neurología*, 42(2), 127–134.
- Correa, A. D., i Area, M. (1999). ¿Qué opinan los profesores de E.G.B. sobre el uso del libro de texto en las escuelas? *Curriculum. Revista de Teoría, Investigación y Práctica Educativa*, 4, 1–10.
- Cuetos, F., i Valle, F. (1988). Modelos de lectura y dislexias. *Infancia y Aprendizaje*, 44, 3 – 19.